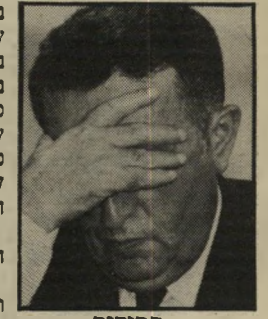

החטא שנלא יסולח

מנחם סבירור בא על עונשו. הוא חטא את החטא האחד שלא יסולח בישראל: הוא התייחס ברצינות לכנסת. ברגע מכריע, כאשר היה צריך לבחור בין כבוד הכנסת ובין אינטרס המיפלגה, הוא העדיף את כבוד הכנסת. על פשע זה אין בישראל סליחה ומחילה. מה גם שאין לו תקדים.

סבירור

במשך עשר שנות כהונתי בכנסת ראיתי מקרוב את פעילותם של רוב קודמיו בתפקיד מאז קום המדינה: קדיש לוח, ראובן ברקת, ישראל ישעיהו, יצחק שמיר, יצחק ברמן. ראיתי אותם ברגעים טובים ורעים. היו ביניהם הגונים יותר והגונים פחות. אך לא היה בהם אף אחד שהעז להמרות ברגע מכריע את פי מיפלגתו. כבוא רגע כזה, עמדו כולם דום ומילאו אחרי צו המיפלגה.

סבירור נהג אחרת. ברגע המכריע חשב על כבוד הכנסת. באותו רגע זכה בתהילה שלא תיגול ממנו, וגם חתם על פסקדין המוות הפוליטי שלו. קל לומר: עסקנייהמיפלגה התנקמו בו. הוא פוטר עליירי פוליטיקאים קטנים בניגוד לרצון הציבור. יש לזה צליל יפה. אבל אין בזה אמת. קודם כל, מפני שעסקנייהמיפלגה לא היו נוהגים כך, אילו חשבו כי לציבור איכפת. אבל ארוחיק לכת ואומר: הציבור אינו רוצה בחברייכנסת טובים.

נכון, היו מיקרים שבהם נבחרו חברייכנסת טובים מחדש, למרות שהיו חברייכנסת טובים. אבל מעולם לא נבחר ח"כ מחדש מ פני שהיה חברייכנסת טוב. בין כל השיקולים הנשקלים בעת בחירת אדם לכנסת, שיקול זה פשוט אינו קיים. הנה אנחנו נמצאים בעיצומו של התהליך המביא להרכבת הרשימות לכנסת. בנציאות של ישראל, תהליך זה הוא מעשה הבחירה האמיתי, כי בו כבר מתמלאים קרוב ל-100 מושבים בכנסת. כיום הבחירות נבחרים רק 20-30 הנותרים — האחרונים ברשימות מיפלגותיהם. לפי אילו קריטריונים נבחר מי שנבחר? שמענו על כך הרבה: השתייכות לכנופייה זו או אחרת, ייצוג של שדולה או קבוצת לחץ, נאמנות למנהיג מסוים, מין ועדה, ועוד ועוד. השיקול היחיד של הושמע כלל, אף אף חת המיפלגות, הוא: האם היה או יהיה פרלמנטר טוב? שיקול זה פשוט אינו רלוונטי לבחירה.

ואכן, נבחרו מחדש חברייכנסת שבמשך כל שלוש שנות קיומה של הכנסת ה-10 לא שמענו אף על מעשה אחד שעשו בכנסת, אנשים שהציבור לא יכיר את פניהם אם יופיעו בטלוויזיה ולא יזחה את שמותיהם. ואילו שמותיהם של אחרים, שנבחרו מחדש, ידועים יותר מדי: הם בילו את כל שלוש השנים בתרגיל ממושך אחד של חסייציבור לעצמם, כשרעש הפרלמנט העצמית שלהם הוא ביחס הפוך לפעילותם הפרלמנטרית הרצינית. כבר עתה ברור כי הכנסת ה-11 תהיה גרועה אף מן העשירית — אם זה אפשרי.

יתכן כי בכל זאת יתנגב לתוך הכנסת ה-11 פרלמנטר אחד או שניים, שירצו לפעול בכנסת ברצינות. אם כן, מוטב שיידע: אל לו לחשוב כי פעילותו זו תביא לבחירתו מחדש. נכון היפך הגמור. אני מקווה שבכל זאת יתמסר לתפקיד, שלא עלימנת לקבל פרס. כי באנשים נדירים אלה תלוי קיום הפרלמנט הישראלי. ואשר לסבירור — ישאלנו את עצמו את השאלה האחת החשובה: אילו ידע מראש מה יקרה לו בעיקבות מעשהו, האם היה עושה זאת שוב? אני מקווה שישביע על כך בחיוב. עבור רגע כזה, כדאי לשלם מחיר כזה. העסקנים העלובים, שהריחו אותו, יישכחו כלא היו. אני מקווה שמעשהו של סבירור ייזכר.

פשע

ושמו רצח-עיר

ביומיהשנה לפינוי ימית שפכו הכל דמעותתניתן על אוכרן "השלום החם" והחלפתו ב"שלום הקר". הממשלה, שכל ראשיה הנוכחים היו איובי השלום עם מצריים, האשימה את מצריים בריקון השלום מתוכנו. מיל הגבול הישן חדש התאספו. עוצרייהנסיגה, השקיפו לעברי ימית, ניבאו סוף מר לשלום והתפללו שיבוא במהרה, אמן. בין הריסות ימית השיבו להם השועלים. אולי זוהי השעה לחשוב שוב על המעשה הזה, הריסת העיר. מי שהרס את ימית הרס את "השלום החם". הריסת העיר היתה אקט ברוטאלי יחיד-במינו. למחוק עיר שלמה מעל פני האדמה, בית אחרי בית — הרי זהו מעשה המזכיר את ימי הביניים ותקופות קדומות יותר. כך הרסו הרומאים את קרתגו, ופירזו מלח על הריסותיה. על הפשע הזה של רצח-עיר לא נערך שום דיון ציבורי מראש. היה זה מעשה שתוכנו וכובעו במחשכים, הכרות-מילחמה על השלום.

בשיחתי האחרונה עם אנוור אל-סאראת, הוא מסר כאמצעותי מסר לציבור הישראלי: הוא מתכוון ליישב 100 אלף מצרים בימית, מייד אחרי פינויה. הוא התכוון לחפור שם נמל עמוקים. ולהפוך את ימית למרכז משגשג של סיני החדשה. אילו קם הרבר, היו חיים עתה מאות אלפי מצרים סמוך לגבולות עם ישראל ורצועת-עזה. יחסייהשכנות היו לובשים דינאמיות משלהם, ומעניקים לשלום את המירקם החי, הדרוש לקיומו היומיומי. מי שהרס את ימית לא רצה בכך. הוא רצה ליצור חיץ רחב של מידבר בין ישראל ומצריים. כלומר: הוא הפך במעשה מדהים זה את "השלום החם" ל"שלום הקר". יש מכה משותף לרצח העיר ימית בידי מנחם בגין ואריאל שרון ובין רצח סאראת בידי הקנאים המוסלמיים. הריסות ימית הן אנדרטה לרביעיה הרתיאהסון; בגין-שמיר-שרון-רפול. למרות כל אלה, המוני ישראלים נוסעים עתה למצריים

אורי אבנרי

יומנו

איש

ומתקבלים שם בחמימות. הייתי מציע לכולם לסטות מדרכם דרומה, ולהיכנס לכביש הצריר המוביל להריסות העיר. שם יוכלו לקיים שתי דקות של רומיה ומחשבה, לזכר התיקווה הגדולה.

ההערכה

של בגין

לפני הבחירות לכנסת השביעית או השמינית, נדברתי עם עיתונאי אמריקאי מפורסם בטרקלין של מלון המלך דויד בירושלים. כאשר נפגשנו, עבר במקום ח"כ מנחם בגין. אנא, הצג אותו לפניי! הפציר בי העיתונאי. עצרתי את בגין וערכתי היכרות ביניהם. העיתונאי לא התאפק ושאל: "אומרים שהפעם תזכה ב-40 מנדטים. מה אתה אומר על זה?" השבי בגין: פעם נאשמה אשה מסוימת בבית-משפט פולני. כשעלתה על רוכבהעדים נשאלה לגילה. "איני מוכנה להגיד!" קראה הגברת במורת-רוח. "טוב", אמר השופט למזכיר, "תשובה שהיא בת 40". עורך-הדין של הנאשמת קפץ ממקומו וקרא לעברה: "קחי! קחי!"

מחלל לחלל, כוחנו יגדלו!

בעיתון הארץ מצאתי את הידיעה הקצרה הבאה: "מישלחת של 25 רבנים צבאיים מהצבא הצרפתי הגיעה ארצה, להשתתף כסמינר על בעיות הילכתיות הקשורות לחיילים יהודיים בצבא צרפת. במסיגרת הסמינר ישתתפו הרבנים הצבאיים בקורס מיוחד של זיהוי חללים... (זהו חלק מתוכנית) לעורר עליה". אכן, ידיעה שאפשר להפוך ולהפוך בה. אפשר ללמוד ממנה את הדברים הבאים: ישראל היא המרכז העולמי של אמנות זיהוי החללים, וכדאי לבוא הנה מכל העולם כדי להשתלם בה כאן. זיהוי החללים הפך עתה בעיה הילכתית מרכזית. המוני צעירים יהודיים מכל העולם יעלו לישראל, לכשתברר להם כי אחרי הריגתם כאן במילחמות זיהוה גופותיהם כרת וכדין.

מצדה והריבה

פסימיסט אומר על כל דבר: "זה איום! זה לא יכול להיות יותר גרוע!" אופטימיסט אומר, לעומת זאת: "זה לא נורא! יכול להיות הרבה יותר גרוע!" בטלוויזיה שולטים האופטימיסטים.

אחרי הסידרה מצדה היה נדמה שזהו זה, לא יכול להיות יותר גרוע. זהו זבל טלוויזיוני, המעליב את האינטליגנציה של צופי הדרדסים. מישוהו העז לקחת את אחת הפרשות הגרולות בהיסטוריה של עמנו, ולהפכו לדייסה מאוסה של שמאלץ, המתאימה לרמה של גטו קווינס.

מצדה היתה גרועה הן מצדה היתה פרי הגאון האנושי, התגלמות הגניוס היהודי בהשוואה למישפט דיבה! מיראס, מלך פריגיה, היה מקולל. כל זבל הפך בידי לזהב. הוא מת ברעב. ואילו לאיון יוריס מבורך עליירי האלים. כל זהב הופך בידי לזבל, העובר לסוחר, ואין הוא מת ברעב. לגמרי לא. כשקראתי את סיפורו זעקת קרב רצינית להקיא. הוא לקח את החוויה הקרבית של החייל האמריקאי והפך אותה לקיטש. כל חייל קרבי, בכל מקום, הבחין מייד ביוף המעליב.

אחר-כך כתב את אקסודוס. הוא לקח פרק מחייו והפך את זה לקיטש מנומנטלי, ספר-מתנה לבר-מיצוה. הבעתי בשעתו את מחאתי על כך שמרשים להסרית את הזבל הזה בישראל, תוך חילול זיכרם של גיבורי המחתרות. אבל אמרו שזה טוב לתעמולה הציונית לדבילים, שזה סוחט דמעות מעיני יהודיות בברוקס, שזה מכניס כסף למגבית. ולכסף, כידוע, אין ריח. מצדה ומישפט דיבה הוסרטו שניהם בישראל. לדעתי, זה מעליב את הארץ ואת המדינה. בעולם נוצרת התרמית שכל מה שיוצא מישראל הוא זבל גמור, תעמולה בעלת רמה כה ירודה, שגם הקומיסארים של סטאלין ואנשיהפרופגנדה של גבלס היו מתביישים בה בליבם. זה רע. אבל להציג את הזבל הזה בטלוויזיה הישראלית? מדוע מגיע לנו העונש הזה?

אנטי-גזען מושלם

אומרים שכל אדם הוא גזען, מי במודע ומי שלא במודע. אין זה נכון. אם-להאמין לירידיתי הופ קלר, צעירה מארצות-הברית, יש חריגים. אביה, למשל. לדבריו הופ: "הוא שונא את כולם בלי הבדל לאום, רת, גזע, מין וצבע-עור."

רקוויאם לתוכנית

צה, צר לי על התוכנית כותרת לילה. במשך חודשים רבים היתה חלק מתוכנית-היום (או תוכנית-הלילה) שלי. בנוף הצחיח של הטלוויזיה הישראלית היא היתה נאת-מידבר. לא רק יותר טובה מתוכניות אחרות, באופן יחסי, אלא תוכנית טובה באופן מוחלט.

דן רביב הוא מנחה מצויין. הוא שבר את התרמית של הפלייבוי הטלוויזיוני, הרוגמן בעל ההיגוי הטוב או נערת-הזוהר היודעת לדבר עברית. הוא שם את הרגש על התכונה העיקרית הדרושה לאיש-טלוויזיה, כמו לבעל כל מיקפוז אחר: אינטליגנציה. בתוספת תכונה בלתי-טלוויזיונית מאוד: צניעות. לא פעם נהניתי כאשר ראיתי שני מתמודדים כיבדיל-לשון וכיכרי מחשבה תועים במבוך הוויכוח, והמנחה דן רביב מוביל אותם בעדינות או בתקיפות, מבלי שהבר יורגש, אל הנושא שהוצג להעלותו. כזה היה הוויכוח בין יוד מועצת העיי תנונת ועורך חדשות, שהת-גוששו על עניינים של מהדבכך, כשרק המנחה מנסה להעלות את הנושא העיקרי: סמכויות הצנזורה.

רביב

אך בעיניי, עיקר חשיבותה של התוכנית לא היה בהעלאת נושאים חשובים והנחיה נכונה של הדיון, העיקר היה ביצירת תרבות ריבור וויכוח. מבחינה זו, היתה זאת תוכנית חינוכית, בעלת חשיבות לאומית ממדרגה ראשונה. שכלמה את ההידרדרות של המדינה לתהום אייהסוכלנות, ואף החזירה את הגלגל אחורה. מרי ערב ראה הצופה שני אנשים בעלי ריעות מנוגדות, ולפעמים מנוגדות באופן קוטבי, כשהם מתווכחים באורח תרבותי (כעט תמיד). הוא למד כי לכל בעיה יש שני צדדים ויותר. הוא ראה שיריבים יכולים להידבר ולהתווכח, מבלי להרים קול ויד. הוא נוכח לדעת שאפשר להקשיב גם לאנשים שנואים ומנוגדים, כמו אנשי רק"ח — ושאינו הברל רב בין צמידותם של אלה למוסקווה ובין צמידות יריביהם לוושינגטון. מבחינה זו היה הברל עצום בין תוכנית זו ובין תוכניות-הראיונות השונות. יוד ועדת-הבחירות המרכזית, השופט העליון גבריאל בך, החליט כי חוקיהבחירות מחייב את השעיית התוכנית עז אחרי הבחירות, וזה עלול להיות לצמידות. חבל. אני משוכנע כי דן רביב יכול היה לנווט את התוכנית גם בתקופת הבחירות, מבלי לפסח צד זה או אחר. אך השופט שפט, וזהו זה. אני מקווה שהנר הזה לא יכבה, וכי התוכנית תשוב למירקע מייד אחרי הבחירות. אם מערכת-הבחירות תנהל כפי שאני חושש שתנהל, המדינה תהיה זקוקה או מאוד-מאוד לשיעור חדש בסובלנות, בוויכוח תרבותי ובגישה ליברלית.